

FAT ABUREN

Medlemsblad för Föreningen Auktoriserade Translaterer

Årgång 21

Mars 2010

nr 1

Ansvarig utgivare: Adolf Dahl

Redaktör: Kerstin E. Wallin

SOL OCH SKUGGA

Vårsolen börjar skina och dagarna blir längre. Samma dag som FAT har årsmöte är det faktiskt vårdagjämning – något att glädja sig åt efter denna vita, vackra men krävande vinter.

Men vår tillvaro skuggas dock. Under de senaste månaderna har nämligen translatorernas ställning som högt kvalificerade översättare åter utmanats. I december 2009 genomförde Migrationsverket (MV) en stor upphandling av översättningstjänster i två delar, förmedling av översättningstjänster och översättning av faktablad, broschyrer, blanketter och andra texter.

Under mars månad pågår en annan stor upphandling, nämligen Försäkringskassans (FK) vilken också inkluderar översättningar för Pensionsmyndigheten.

Migrationverkets upphandling avslutad – överprövning begärd

I MV:s upphandling kom det in 14 anbud och av dessa godkändes åtta. Det enda utvärderingskriteriet var lägsta pris, och kontraktet för förmedling av översättningstjänster gick till Space 360 AB.

FAT har skaffat samtliga inlämnade anbud och endast två av dem uppger namnen på de translatorer som ska anlitas för uppdrag. De övriga anbuden har antingen listor på de många språk som förekommer i förfrågningsunderlaget och anger endast antal translatorer samt övriga översättare. Det vinnande företaget samt flera andra har begärt att namn på translatorer respektive övriga översättare ska sekretessbeläggas. Detsamma gäller i flera fall priser, referenser, kundtjänstorganisation, kvalitetsprocess, teknisk kapacitet, uppföljning och statistik etc. och i något fall t.o.m. ISO-diplom gällande kvalitet och miljö.

På en rad områden i samhället krävs idag *transparens* – såväl nationellt som internationellt – men när det gäller upphandlingar ställs uppenbarligen inte sådana krav. Frågan är om de beslut som fattas då upphandlande myndigheter beviljar sekretess verkligen är i enlighet med gällande lag; de verkar snarare fattas av ren slentrian. Det är en fråga som tål att utredas. Vissa anbud innehåller uppgifter om priser, andra har begärt sekretess; somliga anger referenser, andra har begärt sekretess. Det är alltså praktiskt taget omöjligt att jämföra de olika anbuden och, framför allt, att se om de olika översättningsföretagen verkligen listar translatorer som de avtalat medverka med eller om de tagit med translatorer som inte gett sitt medgivande till att stå med i anbudet. Flera translatorer använde den mall som FAT sände ut för att meddela

upphandlingsenheten vid MV att de INTE gett sitt tillstånd till att deras namn togs med i något anbud alls eller att de endast samtyckt till att stå med i ett enda anbud. I efterhand är det omöjligt att kontrollera om företagen respekterat principen att översättare ska tillfrågas och samtycka i samband med en upphandling och det finns tecken på att så inte alltid är fallet.

I de anbud som öppet anger priser finns stor spännvidd. Med arabiska språket som exempel visar det sig att det varierar mellan 1,3 och 4,0 kr/ord, och eftersom lägsta pris var utslagsgivande (enligt utvärderingskriterier som dock omfattade mer än ordpriset) får man en föreställning om var det vinnande, men sekretessbelagda, anbudet kan tänkas ligga.

Fyra av de företag vars anbud varit föremål för utvärdering har på olika grunder begärt överprövning av upphandlingen hos Länsrätten i Östergötlands län. Rätten beslöt i januari att upphandlingen inte fick avslutas ”innan något annat har beslutats” och så ligger saken idag.

Försäkringskassans upphandling – hur många translatorer ställer upp?

Liksom flertalet upphandlingar under 2000-talet gör konstruktionen av FK:s pågående upphandling det praktiskt taget omöjligt för mindre översättningsföretag att konkurrera om avtalen. Det sägs uttryckligen att flera mindre leverantörer kan gå samman, men efter studium av förfrågningsunderlaget förefaller det knappast vara en realistisk möjlighet med de avancerade krav som ställs.

Några exempel på upplägget: Ett av kraven är att räkna ord manuellt i källspråket. Till kassan kommer, som vi alla vet papperspapper, ofta handskrivna. Hittills har FK, enligt uppgift, alltid tillämpat målspråk när det gäller pappershandlingar p.g.a. tidsspillan vid manuell beräkning. Varför ändra på det nu? Sannolikt för att inköpsenheten läst någonstans att källspråk är standard i branschen. Med det kravet kan man i t.ex. finska kanske översätta 2,5 miljoner ord per år istället för 3,5 miljoner. Dessutom kräver man kontrolläsning av samtliga översättningar, vilket i praktiken halverar den tid som finns tillgänglig för översättning. Att kontrolläsa en översättning av en medicinsk utredning på 5 000 ord tar säkert minst lika lång tid som att översätta 5 000 ord. I finska kan man förstås tänka sig att översättarna skickar översättningar mellan sig, eftersom de brukar samarbeta. En översätter och en annan kontrollerar, men då halveras förmodligen volymerna. Med den korta leveranstid (5 arbetsdagar + postgång) som krävs och uttryckligt förbud för översättarna att skicka handlingar via e-post (eller fax!) säger det sig självt att ingen klarar av att översätta, kontrolläsa och leverera i tid. ”Kor kan inte flyga, hur gärna FK än önskar det”, som en av de finska translatorerna uttryckte det.

Upphandlingen är uppdelad på finska språket och frekventa språk och kravet på omsättning för den som bjuder på den finska delen är 10 mkr och detsamma gäller för delen frekventa språk. Det blir alltså 20 mkr för dem som lämnar anbud på hela kakan. (I RPS-upphandlingarna har omsättningskravet legat på 5 mkr.) Uppdraget i sin helhet är jättelikt; man uppger att Försäkringskassans köp av översättningar för 2008 uppgick till cirka 9 miljoner ord och omfattade cirka 70 språk och volym och antal språk grundar sig på denna statistik. En sådan jätteupphandling – visserligen formellt delad i två bitar – betraktas förmodligen som höjden av rationalitet och man räknar sannolikt med att med den stora volymen kunna pressa priserna. Det behöver knappast sägas att utvärderingsgrunden är lägsta pris även i detta fall.

Men frågan är om inte snålheten bedrar visheten här. Att upphandla översättningstjänster går inte att jämföra med inköp av kontorsmaterial, datorer eller polisbilar och skottsäkra västar (som förmodligen RPS är vana vid) där produkter kan jämföras efter rent tekniska kriterier. I många av de tidigare upphandlingsfallen har det lyst igenom att inköparna saknat kunskap om och erfarenhet av översättningsområdet. Det faktum att utvärdering av anbud på senare tid enbart grundar sig på priset riskerar att skapa problem för många myndigheter p.g.a. låg

kvalitet på de översättningar som levereras. Det går nämligen inte att snabbt producera komplicerade översättningar till låga priser och hög kvalitet.

I fallet FK får tiden utvisa hur många translatörer – av vilka t.ex. de som översätter finska är kända för att vara högt specialiserade på medicin och socialförsäkringsterminologi – som är beredda att gå in som underleverantörer och arbeta under stark tidspress till låga arvoden. Om vår översättargrupp ställer krav och håller sig utanför om kraven inte tillgodoses, ja då kanske FK får ytterligare en skandal på halsen. Har myndigheten råd med det?

Kajsa Pehrsson
FAT:s ordförande

För att utskick från vår webmaster ska fungera måste vi ha rätt mejl- och postadress till samtliga medlemmar. Glöm därför inte att meddela varje ändring till vår webmaster på adress lenna.e.blom@gmail.com.

NYA MEDLEMMAR

Under hösten 2009 och perioden januari-mars har styrelsen valt in inte mindre än åtta nya medlemmar som vi hälsar varmt välkomna:

Peter Bolin, fil.kand., auktoriserad från engelska, norska och tyska till svenska

Zhengyang Wu, fil.dr, auktoriserad från svenska till kinesiska

Eva Svarrer, fil.mag., auktoriserad från danska till svenska

Laura Nordlund, MBA, CPA, auktoriserad från svenska till engelska

Aisha Renée Malmgren, auktoriserad från svenska till spanska

Giovanni Barcio, jur.kand., auktoriserad från svenska till italienska

Per-Ola Nilsson, fil.mag., auktoriserad från engelska till svenska

Elisabeth Belfrage, fil.mag., auktoriserad från spanska till svenska

MEDLEMSMÖTE MED TRANSLATORER I SKÅNE

Inom FAT har det varit ett ständigt bekymmer att föreningens aktiviteter varit i det närmaste helt Stockholmscentrerade. Våra medlemmar är spridda över hela landet, men få av dem satsar på att resa till Stockholm för ett medlemsmöte eller årsmöte. Sedan förra året har vi nu äntligen fått igång en, kanske något trevande, men ändå verksamhet på andra orter där vi kan samla medlemmar regionalt. Förra våren hade vi ett möte i Göteborg och den 24 november träffades en grupp translatorkollegor i Lund. De regionala aktiviteterna bygger på att några medlemmar vill ta på sig ansvar för att boka lokal och kanske ordna program. Så har det varit vid de båda mötena 2009, och vi hoppas kunna fortsätta på den vägen.

I Lund var det ett team med Evy Paulsson, Dagny Persson och Birgitta Önnerfält som stod för organisationen. De ordnade, som punkt ett på programmet, ett studiebesök på redaktionen för Svenska Akademiens Ordbok och därefter fortsatte vi med möte och middag på Kulturkrogen i Lund.

Svenska Akademiens Ordbok

Besöket på ordboksredaktionen var en fascinerande upplevelse. Svenska Akademiens ordbok, SAOB, är en historisk ordbok som, baserad på tryckta källor, beskriver det svenska skriftspråket från 1521 och framåt. Uppgiften att utarbeta en ordbok finns inskriven i Svenska Akademiens stadgar från 1786: "Academiens yppersta och angelägnaste göromål" ska vara

att "arbeta uppå Svenska Språkets renhet, styrka och höghet". Ordboken skulle med upplysning om ordens rätta stavning, böjning och betydelse bidra till språkets förskönande.

Först i slutet av 1800-talet kom arbetet igång på allvar, då det bildades en fast redaktion bestående av två professorer i Lund. Där hamnade ordboksredaktionen, och där ligger den än. Det första bandet av SAOB kom ut 1898, men arbetet gick långsamt. 1920 utreddes ordbokens fortsatta existens av en grupp sakkunniga. Då lyckades man slå fast riktlinjer för arbetet och efter beslut om fortsatt utgivning tog det fart. Från 1920 och framåt gick det snabbt, och planen var att ordboken skulle ligga färdig till Akademiens 200-årsjubileum 1986. Men med växande material – idag har redaktionen 9 miljoner excerpter till sitt förfogande – och allt större noggrannhet höll inte planen.

SAOB:s källor är rikt och mångskiftande. Från den äldre tiden rör det sig domböcker, lagtext, protokoll, bouppteckningar och brev. De olika bibelöversättningarna har också bidragit med material, liksom biografier (i form av likpredikningar), facklitteratur, reseskildringar samt tidningar, tidskrifter och kataloger av olika slag. Ordböcker, lexika och encyklopedier har man också kunnat ösa ur. Det urval som har gjorts under åren omfattar inte dialekter, slang eller exklusivt fackspråk.

Från 1993 är ordboksarbetet datoriserat och den aktuella prognosen är att verket ska vara färdigt år 2017. Idag sträcker sig ordboken från bokstaven A till TRIVSEL. Bokstaven T är färdigarbetad, men bandet är ännu inte publicerat. Ordboken finns i elektronisk form och man kan antingen hitta den genom att gå till www.saob.se eller till g3.spraakdata.gu.se/saob.se.

Prat och mat på Kulturkrogen

Efter den språkhistoriska utflykten samlades de femton kollegerna för en gemensam om de, numera, vanliga problemen: upphandlingar av översättningstjänster och våra möjligheter att överleva som översättare med den prispress som vi utsätts för. Inom samtliga sektorer i samhället (primärkommunal, landstingskommunal, statlig och privat) har lönerna stigit sedan början av 1990-talet och fram till idag, medan arvoden för translatorerna pressats ned. Flera kolleger kunde vittna om hur deras omsättning sjunkit med färre uppdrag och lägre arvoden.

När det gäller myndigheternas stora upphandlingar av översättningstjänster har translatorerna svårt att göra sig gällande. Vår grupp består i princip av småföretagare och bl.a. kraven på hög omsättning är en effektiv spärr. På mötet kom det upp förslag om att FAT borde bilda ett bolag med translatorer som delägare för att på så vis kunna vara med och konkurrera, och den idén har tagits upp i styrelsen för utredning.

Lyckligtvis var det inte bara litanior som hördes vid bordet. Vi umgicks, åt och drack gott och gladdes åt att träffa gamla och nya translatorvänner. Jag hoppas att skånegruppen vill vara med och ordna FAT-möten fler gånger.

Kajsa Pehrsson

FAT:s webbsida får snart ny design, förbättrade sökfunktioner och mer information. Vi ber dig därför att tänka igenom vilka uppgifter du vill ha med. Ange gärna akademisk titel eller yrkestitel. Är du auktoriserad tolk så är det värdefull information. Skicka dina uppgifter till
FAT:s webmaster lana.e.blom@gmail.com

DECEMBERMÖTE I STOCKHOLM

Dagen före Lucia bjöd FAT in till ett möte som anslöt till firandet av Märkesåret 1809 då Finland och Sverige blev två länder. Ett ovanligt stort antal kolleger hade samlats för att lyssna på Hans Landqvist, docent i nordiska språk vid Göteborgs universitet, då han talade om *Märkesåret och det juridiska språkets utveckling under 200 år*.

Historisk tillbakablick

Genom freden i Fredrikshamn 1809 ombildades det gamla ryska Finland och det nya svenska Finland till det autonoma storfurstendömet Finland, även kallat "det bernadott(e)ska Lill-Sverige". Den nya huvudstaden blev Helsingfors och Rysslands Alexander I blev kejsare och storfurste över Finland. Landet styrdes av en Generalguvernör och som parlamentarisk institutionen fungerade den Kejsarliga senaten för Finland under perioden 1816–1917. Under den här tiden var dock Finlands statsförvaltning modellerad efter de svenska ämbetsverken. Grundlagarna från den svenska tiden bevarades, liksom annan lagstiftning. Sverige var förebilden när det gällde lagstiftning och administration och svenska användes som administrativt språk medan finska och ryska användes i samhället i övrigt. Men finskan började hävda sig och 1863 kom en kejsarlig förordning om det finska språkets rättigheter, vilket blev början till finskans likställighet med svenskan. Redan några år tidigare hade man dock fastställt regler om att det skulle finnas translatorer mellan finska och svenska (båda hållen) i länsstyrelserna och att muntliga förhandlingar skulle kunna föras på båda språken i underrätterna i landet. Längre fram ökade också kraven på statstjänstemännens kunskaper i finska och 1902 blev finskan och svenskan jämställda i domstolar och ämbetsverk och landets officiella språk.

Svenskan i finsk lagstiftning

Efter den historiska introduktionen gick Hans Landqvist över till *svenskan* i finsk lagstiftning och visade på såväl likheter som skillnader i språket i lagtexter i våra båda länder. Det finns

- Vissa skillnader mellan genrescheman för lagar, rubriksystem i lagar och utformningen av rubriker;
- Vissa skillnader mellan hur olika textstrukturmarkörer utformas och används;
- Vissa skillnader mellan meningslängd och meningsstruktur, samt
- Vissa skillnader mellan valet och bruket av textbindande element.

Det finns förstås också vissa terminologiska skillnader, men de som följer verkar inte direkt omöjliga att klara:

<u>Finland</u>	<u>Sverige</u>
<i>besvär</i>	överklagande
<i>jordlega</i>	arrende
<i>personbeteckning</i>	personnummer
<i>släktnamn</i>	efternamn
<i>åtalad</i>	tilltalad

Hans Landqvist pekade också på några svårigheter vid översättning av rättsakter till svenska: Källtexternas innehåll – Källtexternas språkliga form – Källtexternas språkliga kvalitet och för Måltexterna: krav och möjligheter. Bekanta problem, men inte enbart när det gäller finska.

Både Finland och Sverige blev medlemmar i EU 1995 och tio år senare fanns det 35 översättare vid Europaparlamentets svenska översättningsenhet v vilka tio var finlandssvenskar. Dessa översättare samarbetar och det har lett till att det för första gången sedan 1809 finns *nyskrivna* svenska författningstexter som är gemensamma för Finland och Sverige (se Land-

qvist, *Författningssvenska*, 2000). Detta samarbete kan ibland få smått komiska resultat i EU-kompromissens namn. I Finland talar man om *blåmögelost* (*sinihomejuusto*) medan vi i Sverige säger *grönmögelost*. Det blir då på EU-svenska *blå- och grönmögelost*, vilket är en nyttig upplysning för svenska och finska konsumenter. Men rent allmänt kan man konstatera att det har utvecklats en gemensam EU-svenska och att det i stort blivit allt bättre kvalitet i översättandet till svenska (och finska). Hans Landqvist citerade till sist en annan språkforskare som intresserat sig för EU-översättarnas arbete:

Texter översatta av finlandssvenskar inom EU skiljer sig alltså knappast från texter skrivna av personer hemmahörande i Sverige och kan således tjäna som belägg för tesen om att svenska språket förenar – också över nationella gränser i Europeiska unionen! (Sundström, "Översättning och språkkontakt i Europaparlamentet", *Språkbruk* 2005:3.)

Det konstaterandet blir en bra punkt för det här referatet.

Kajsa Pehrsson

Fakturor för årsavgiften

Du undrar kanske har undrat över vart fakturorna för årets medlemsavgift tagit vägen? Svaret är att de inte har gått ut än så ingen behöver oroa sig. Föreningen beror på att förra årets försök med fakturering per e-post inte blev så smidigt som vi hoppats. Vissa fakturor hamnade i spamkorgen och vi vet också att några medlemmar snabbt raderade mejlbenämnt "Faktura" i tron att det var en bluffaktura. Vår bokföringsfirma arbetar med att hitta en bättre lösning. Alternativet är förstås att återgå till pappersfakturor. Vi aviserar snart samtliga medlemmar om på vilket sätt fakturan går ut och om när de börjar skickas ut. Om du inte vill ha e-faktura bör du meddela det direkt till bokföringsfirman Annsofie.Ahlund@akbokforing.se

Styrelsen i FAT

REGERINGSKANSLIET SLUTAR ANVÄNDA RPS-AVTALET

Regeringskansliet slutade den 31 december 2009 göra avrop under RPS-avtalet. Som skäl angavs att "erforderlig kvalitet inte alltid lämnats". Varken RK eller andra myndigheter är skyldiga att använda ramavtalen. RK förbereder nu en egen upphandling som väntas vara klar före sommaren 2010. I väntan på den direktupphandlas översättningar på samma sätt som man gjorde tidigare.

Kerstin E. Wallin

MIGRATIONSVERKETS UPPHANDLING

I september 2009 skickade Migrationsverket ut inbjudan till ny upphandling ut. Den gällde en rad beställande enheter som AP (asylprövning), BBM (besök, bosättning och medborgarskap), och MO (mottagning). Omfattningen av efterfrågade tjänster låg år 2008 på 10 700 000 kr.

Endast en leverantör skulle anlitas för ramavtalet. Denne skulle ha teknisk kapacitet att ta emot och hantera minst 35 beställningar/dag och ha kapacitet att översätta minst 3 500 000 ord/år till och från svenska. Leverantören skulle kunna tillhandahålla översättningar av auktoriserad translator när *Migrationsverket kräver detta*. Leverantören skulle vidare ha *minst en anställd eller kontrakterad översättare som är auktoriserad* inom (?) albanska, arabiska, BKS,

engelska, franska, kinesiska, persiska, ryska, sorani, spanska och turkiska, till eller från svenska. Varje översättare ska tilldelas ett unikt id-nummer som ska anges på översatta dokument.

Kvalitetssäkring krävdes och en metod för att ”förebygga och hantera avvikelser från överenskommen kvalitet”. Detta skulle styrkas med ”certifikat av kvalitetsledningssystem” och/eller kvalitetsplan. Ur FAT:s synpunkt är det positivt att man betonar att auktoriserade översättare ska anlitas, även om det bara gäller när MV kräver det. Det blir intressant att följa upp hur ofta kravet kommer att ställas. Kommer man att kontrollera att det uppfylls? I så fall hur?

KEW

PUL (1998:204) – FÖREKOMST I DATAREGISTER

Enligt personuppgiftslagen (PUL) är det förbjudet att hålla dataregister över personer som inte gett sitt medgivande till att förekomma i ett visst register. Var och en har rätt att vända sig till företag, myndigheter och organisationer och begära ut information om vad som registrerats. En del av oss misstänker ju att våra namn förekommer i register hos exempelvis översättningsföretag utan vårt samtycke. (Ni har väl hört om översättningsbyrån som sände in FAT:s tryckta matrikel som bilaga i anbudet?) Vi riskerar därmed att våra namn används i anbud utan att vi någonsin samarbetat med företaget i fråga och kanske inte heller skulle acceptera att göra det. PUL ger möjlighet att kontrollera detta och vid behov kräva att namnet stryks ur registret. Om du gör det, berätta gärna för styrelsen och redaktören!

KEW

ÖVERSÄTTNING AV TITLAR

Det är inte ovanligt att företagsamma betygskunder vill bestämma hur deras titel ska se ut på svenska. Ett klassiskt exempel är intresset för att bli kallad civilingenjör fastän våra egna civilingenjörer går i taket när de hör om dessa krav. Flera gånger har jag drabbats av den ryska *kandidat nauk* (*nauk*=vetenskap) som innehavarna vill tolka som fil. dr. Efter en fråga till VHS föreslog handläggaren *doktor*. Jag envisades med att det även finns *doktor nauk* på ryska. (Jag tog risken att få en irriterad reaktion men vad gör inte en vetgirig translator för att få den ultimata lösningen!). Om *kandidat nauk* redan lagt rabarber på doktor har vi ju inget krut kvar till *doktor nauk*. Svaret var så pass intressant att jag tar mig friheten att återge det *in extenso* nedan:

Jag får intrycket av att vi talar förbi varandra. Jag anser att det är direkt olämpligt att blanda ihop översättning med bedömning. Bara för att Högskoleverket vanligtvis bedömer *kandidat nauk*-utbildningar (liksom *doktor nauk*-utbildningar) som svensk doktorsexamen är det egentligen ingen anledning till att ni översätter samma term till doktorsexamen. Gör ni det har ni nämligen gjort en bedömning. Jag skulle föredra att ni lämnar ordet oöversatt med ev. en förklarande fotnot: Minst 3-årig utbildning på forskarnivå. I utbildningen ingår forskningsarbete och en avhandling som försvaras vid en offentlig disputation. Motsvarande text för *doktor nauk*: Utbildning på forskarnivå. Denna doktorsgrad tilldelas som resultat av flerårigt framgångsrikt forskningsarbete sammanfattat i en avhandling.

Så långt verket – till den verkan det hava kan. Det måste rimligen finnas fler som haft detta och liknande problem? Brukar ni nöja er med originalbeteckningar för akademiska examina/titlar eller gör ni en förkättrad "bedömning"? Hör av er till

Adolf Dahl

EULITA – NY ORGANISATION FÖR JURIDIKÖVERSÄTTARE OCH RÄTTSTOLKAR

På konferensen *Aspects of Legal Interpreting and Translation* i Antwerpen den 26-28 november 2009 sjsattes EULITA (European Legal Interpreters and Translators Association).

EULITA är en politiskt och religiöst obunden organisation, vars övergripande syfte är att fungera som en samtalspartner för EU och främja rättssäkerheten och bidra till en förbättrad utbildning och högre kvalitet inom juridisk översättning och tolkning i alla medlemsstater i Europeiska unionen. EULITAS specifika målsättningar är bland annat:

- att stödja och företräda översättare och tolkar gentemot nationella, europeiska och internationella myndigheter och organ;
- att främja tillkomsten av yrkessammanslutningar av tolkar och översättare i de länder inom EU där sådana saknas;
- att stimulera utbildning och forskning inom juridisk tolkning och översättning;
- att främja utbudet av juridisk tolkning och översättning för att möjliggöra ömsesidigt erkännande av kvalifikationer och PRACTICE inom EU;
- att främja professionalism och erkännande av yrkesmässig status för kvalificerade juridiska tolkar och översättare, bland annat genom att uppmuntra tillkomsten av nationella och europeiska register;
- att främja samarbete och utbyte av erfarenheter mellan EU:s medlemsstater och därigenom främja rättsligt samarbete och ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna för varandras system för juridisk tolkning och översättning;
- att främja informationsutbyte, samarbete och *best practice* genom samarbete med rättsväsende och juridiska praktiker.

Konferensen samlade närmare trehundra praktiker, akademiker och myndighetsföreträdare från hela världen som under de tre konferensdagarna diskuterade alla tänkbara aspekter av juridisk tolkning och översättning. Konferensens huvudtalare, med kommissionären för mångspråkighet i spetsen, tryckte framför allt på olika rättssäkerhetsaspekter. I ett Europa där 8 miljoner människor bor i andra länder än sina hemländer blir det allt viktigare att säkerställa att alla rätt att bli tilltalade på ett språk de förstår i sina kontakter med domstolar och myndigheter. Vidare betonades vikten av att höja tolkarnas och översättarnas status och förbättra deras utbildning och arbetsvillkor – ”*translation is a qualified part of legal work*”. I mer än hälften av EU:s medlemsstater finns det idag ingen specialiserad utbildning, ingen uppförandedekod, inget översättarregister och ingen *best practice*. Ett annat problem är bristen på specialiserade ordböcker.

På ett stort antal parallella seminarier behandlade sedan praktiker och akademiker olika konkreta tolk- och översättarfrågor ur ett nationellt, europeiskt eller internationellt perspektiv. Det kunde handla om allt från den centraliserade upphandlingen av rättstolkar i Irland (katastrofal, jfr upphandlingarna i Sverige) till översättning av dokument vid internationella domstolar eller de juridiska tolkarnas och översättarnas villkor i Tjeckien. Bland annat höll FAT-medlemmen och aukt. rättstolken Arja Mäntykangas ett intressant föredrag under rubriken ”*Exploring the Concept of Quality of legal interpretation in Sweden anno 2009*”.

Konferensen gav även stora möjligheter till social samvaro och diskussioner med övriga deltagare. Det var intressant att diskutera gemensamma problem och glädjeämnen med ett sådant tvärsnitt av språkmänniskor från olika länder. Tyvärr kunde man snart konstatera att marknaden med få undantag är lika besvärlig som hemma i Sverige – låg yrkesmässig status, skandalösa statliga upphandlingar och försämrade priser och arbetsvillkor. Den krassa verkligheten tycks ligga mycket långt från de högstämda politiska deklARATIONERNA om rättssäkerhet och mänskliga rättigheter.

Förhoppningsvis kan EULITA bli ett effektivt verktyg för att förbättra de juridiska tolkarnas och översättarnas status och arbetsvillkor i Europa. Det känns angeläget att FAT så snart det är möjligt ansöker om medlemskap så att vi kan vara med och påverka för att EULITA ska bli en stark motpart som driver våra frågor och tillvaratar våra intressen gentemot olika EU-organ.

Jan Runesten

Jur.kand., aukt. translator från engelska

FAT-MEDLEMMAR FÅR RABATT PÅ SPRÅKTIDNINGEN

Som FAT-medlem kan du prenumerera på Språktidningen med rabatt. Gå in på www.spraktidningen.se, klicka sedan i menyn t.v. – Prenumeration – Helårsprenumeration –

Kontakta oss. Där kan du skriva meddelande om att du är translator nr XXX, medlem i FAT och önskar prenumerera med rabatt.

KP

FÖRBEREDELSESEMINARIUM I JUNI

Som bekant brukar FAT varje år ordna ett seminarium för dem som anmält sig till translatorprovet. Seminariet brukar samla cirka 40 deltagare och en stor grupp handledare. Det har under åren visat sig att vårt initiativ gett resultat. På den lista som vi nyligen fått från KK över 18 nya translatorer som blivit godkända 2009 hade faktiskt tio deltagit i seminariet under något av de senaste tre åren.

Seminariet äga rum i slutet av augusti, men i år planerar vi det till den 19 juni (preliminärt). Det kan nämligen vara mycket svårt att hitta en lämplig lokal under valår, eftersom de politiska partierna hyr in sig hos de studieförbund där vi brukar hålla till.

Om du är intresserad av att delta som handledare – många språk brukar vara aktuella – så kan du enklast ta kontakt med undertecknad eller någon annan i FAT-styrelsen. Och sprid gärna information om seminariet till dina översättarbekanta.

Kajsa Pehrsson